

"SEVGİ DOLU BİR AİLEDE BÜYÜMEK HER ÇOCUĞUN HAKKI" Projesi

Değerlendirme Raporu-2015

Çıkamaz çocukluğundan dışarı
Kimse.
Kardeşliğimiz bundandır
Mavi sularla binlerce yıl.
Çıkamaz çocukluğundan dışarı
Kimse
Bundandır inanmamamız
Kocaman bombalara.

FAZIL HÜZNÜ DAĞLARCA

Bu rapor Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti mali desteği ile üretilmiştir. Bu raporun içeriğinden Denizli Koruyucu Aile Derneği sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği, Türküye Cumhuriyeti veya Avrupa Birliği Bakanlığı'nın görüşlerini yansıttığı şeklinde yorumlanamaz"

Çocukluk bir süreçtir ve bu süreç çok hızlı geçen bir dönemdir.

Şiddetin kol gezdiği sevgisizlik dünyasında, çocuklarımızın hem fiziksel, hem de ruh sağlıklarını korumak ayrı bir özen ve çalışma gerektirmektedir. Bugünün dünyasında tüm çocuklarımız için geçerli olan bu gerçeklik, tematik alanımız olan Koruyucu Aile Hizmetleri açısından daha bir aciliyet ve önem arz etmektedir.

Çünkü Bakımını üstlendiğimiz çocuklarımızın tam sağlıkla büyüyebilmeleri onlar adına hazırlanan yasa ve yönetmeliklerle birebir ilgilidir. Yarının dünyasını bugünden kuracak olan bizler ekteki çalışmaları sizlerle paylaşmaktan onur duyuyoruz.

Sevgi dolu, güvenli bir çocukluk yaşamı oluşturmada emeği geçen herkese teşekkür ederiz.

DENİZLİ KORUYUCU AİLE DERNEĞİ

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

PROJE HAKKINDA ----------5-7

KORUYUCU AİLE SİSTEMİ ORTAK AKIL TOPLANTI DEĞERLENDİRMELERİ----------8-11

TÜRKİYE VE HOLLANDA KARŞILAŞTIRMASI, TESPİTLER VE ÖNERİLER----------12-13

KORUYUCU AİLE YASASINA NEDEN İHTİYACIMIZ VAR? GEREKÇELER----------14-17

TASLAK- KORUYUCU AİLE KANUN TASARISI----------19-29

BACK PACK HAKKINDA----------30

PROJEDE HAKKINDA

"SEVGİ DOLU BİR AİLEDE BÜYÜMEK HER ÇOCUĞUN HAKKI"

Avrupa mali yardımlar kapsamında Merkezi Finans İhale Birimi ile imzalanan 19.09.2014 tarih ve TR2010/0135.01-01/262 sayılı , **"Sevgi Dolu Bir Ailede Büyümek Her Çocuğun Hakkı"** isimli proje 14.10.2014-14.10.2015 tarihleri arasında Denizli Koruyucu Aile Derneği tarafından yürütülmüştür.

PROJE UYGULAYICI Denizli Koruyucu Aile Derneği

PROJE EŞBAŞVURAN International Child Development Initiatives (ICDI)-HOLLANDA

PROJE ORTAKLARI

- ✓ Denizli Barosu
- ✓ Pamukkale Rotary Kulüp

PROJEYİ DESTEKLEYEN KURULUŞLAR

- ✓ Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği Genel Merkezi-ANKARA
- ✓ Hayat Sende Derneği -ANKARA
- ✓ Koruyucu Aile ve evlat edinme Derneği ANKARA
- ✓ İstanbul Koruyucu Aile Derneği-İSTANBUL
- ✓ Koruyucu Aileler, Yardımlaşma ve Yaygınlaştırma Derneği-İZMİR
- ✓ Sosyal Hizmetler Gönüllü ve Koruyucu Aileler Derneği –KAYSERİ
- ✓ Koruyucu Aile Tanıtma Derneği-GAZİANTEP
- ✓ Balıkesir koruyucu Aile Derneği-BALIKESİR
- ✓ Antakya Koruyucu Aile Derneği

PROJE KAPSAMI: Türkiye- Hollanda

Ülke Genelinde 8 il **(**Denizli, Ankara, İzmir, İstanbul, Kayseri, Hatay, Balıkesir, Gaziantep)

SÜRE 12 AY

PROJENİN AMACI Koruyucu aile modelinin niceliğini ve niteliğini artırmak, tanıtmak ve yaygınlaştırmak. Koruyucu aile Modelinde uluslararası standartlara ulaşmaktır.

PROJE FAALİYETLERİ

Projemizin faaliyet başlıkları aşağıdaki gibidir.

Koruyucu Aile Modeline Yönelik 8 Proje İlinde Farkındalık Ve Bilinçlendirme Toplantıları Proje sürecinde, Denizli, Ankara, İzmir, İstanbul, Kayseri, Hatay, Balıkesir, Gaziantep olmak üzere 8 ilde konferanslar düzenlenmiştir. Koruyucu aile modelinin ülkemizdeki uygulamaları, sorunlar, uygulamadaki aksaklıklar, çözüm önerileri ve temel

olarak hukuk sisteminin detaylı tartışıldığı ortak akıl toplantılarının da yer aldığı farkındalık ve bilinçlendirme temelli, toplantıları da yapılmıştır.

Proje faaliyet takvimi

Tarih	Yer	Faaliyet
8-9-10-11.Nisan 2015	**Denizli**	Farkındalık Ve Bilinçlendirme Toplantısı **Back Pack 1. Adım Eğitimleri** **Yasa Taslağı Çalışmaları**
07.Mart.2015	Ankara	Farkındalık Ve Bilinçlendirme Toplantısı
17-18-19-Mart.2015	**Hollanda**	**Hollanda Örneği İzleme Ziyareti**
28.Mart.2015	İzmir	Farkındalık Ve Bilinçlendirme Toplantısı
28-29-30.Mayıs 2015	**Denizli**	**Back Pack 2. Adım Eğitimleri Yasa Taslağı Çalışmaları**
25.Nisan 2015	Hatay	Farkındalık Ve Bilinçlendirme Toplantısı
09.Mayıs.2015	İstanbul	Farkındalık Ve Bilinçlendirme Toplantısı
23.Mayıs.2015	Gaziantep	Farkındalık Ve Bilinçlendirme Toplantısı
27.Haziran.2015	Balıkesir	Farkındalık Ve Bilinçlendirme Toplantısı
05.Eylül.2015	Kayseri	Farkındalık Ve Bilinçlendirme Toplantısı

- **Hollanda Uygulamaları İzleme Ziyareti Yapılması**

Proje kapsamında psikolog, hukukçu, akademisyen ve proje ekibinden oluşan bir delegasyonla Hollanda'ya iyi uygulama ziyareti gerçekleştirilmiş, alanda çalışan STK lar ziyaret edilmiş sistemler arası karşılaştırmalar yapılmıştır. Ziyaret sırasında Türk çocuklarının koruyucu ailelere yerleştirilmesinde yaşanan sorunlar da değerlendirilmiştir.

- **Koruyucu Aile Yasa Tasarısının Hazırlanması ve Bakanlığa Sunulması,**

14.Aralık. 2012 tarihli Koruyucu Aile Yönetmeliği ile yürütülmekte olan ve yargısal ve idari denetim esaslarının tüm açıklığı ile belirlenmesi gereken koruyucu aile modelinin, çocuklarımızın barınma ihtiyacı yanında korunma ve tedavi ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir kapasiteye erişmesi amaçlanmaktadır.

Devlet koruması altındaki çocuklarımızın sevgi dolu ve güvenli ailelerde, nitelikli bir bakımla buluşması ve koruyucu aile modelinin, çocuğun yüksek yararı bakış açısıyla uygulanabilmesi için, Proje sürecinde **koruyucu aile yasa taslağı** hazırlanmıştır.

- **Back Pack Eğitim Metodunun Koruyucu Aile Alanında Çalışan Uzmanlara Aktarılması,**

Devlet korumasına alınan çocuklarımızın gizli yüklerinin ilkini, koruma altına alınış sebepleri oluşturur. İçsel dünyalarındaki yüklerin en ağır olanlarından biri dünyaya gözlerini açtıkları evden ve ebeveynlerinden ayrılış öyküleridir. İç dünyalarındaki ağır yüklerle, koruyucu ailelere merhaba diyen çocuklarımız, bu yüklerin ağırlığı ile yeni yaşam deneyimlerinden korkmakta, uyum süreçlerinde zorlanmaktadır. Projemizde alan çalışanları; çocukların içlerindeki yükleri boşaltmanın önemini ve yöntemini anlatan "BACK PACK" metodu ile tanışarak, koruyucu ailelere yerleşen çocukların yeni yaşamlarına uyumlarını kolaylaştırmanın yöntemlerini öğrenmişlerdir.

Bu çalışma başlıkları ile ilgili olarak ilki 8-9-10-11.Nisan 2015tarihlerinde olmak üzere ve 2. Kez 28-29.30.31 Mayıs.2015) tarihlerinde Denizli 'de Back pack eğitimleri yapılmıştır. http://www.mybackpack.nl/ Back Pack eğitimleri 8 proje ili ve Türkiye genelinden katılımcılarla gerçekleştirilmiştir.

KORUYUCU AİLE SİSTEMİ ORTAK AKIL TOPLANTI DEĞERLENDİRMELERİ

8/9 NİSAN 2015- DEDEMAN OTEL-DENİZLİ

Ortak akıl toplantısında, baro temsilcileri, sosyal hizmet uzmanları ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinden oluşan 39 katılımcı yer aldı. Bu toplantıda koruyucu aile hizmet modelinde yer alan koruyucu aileler, alanda çalışan avukatlar ve sosyal hizmet uzmanları karşılaşılan sorunları ve çözüme yönelik önerilerini dile getirdiler.

Toplantının amacı uygulama ve mevzuatın tartışılması, yasa hazırlığında temel bilgilerin toplanmasına yönelik gerçekleştirildi. Ayrıntılı ses dökümlerinin yapıldığı toplantılarda yapılan tespitler esas alınarak aşağıdaki konularda yasal düzenleme ve içerik ihtiyacı belirlendi.

1) Sosyal inceleme raporunun düzenlenmesinde eksiklikler nedeni ile çocukların hak kayıplarına uğradığı tespit edildi.

Konu uzmanı olmayan ve çocuk hakkında gerçek bilgiye sahip olması beklenemeyecek kişilerden alınan raporla çocuğun tüm haklarını etkileyecek kararlar alınmasının söz konusu olduğu birçok vaka hakkında bilgi alındı. Buna göre tek görüşme neticesinde, çocukla ilgili sürekli bir çalışma yürütmeden hazırlanan mesleki içeriğe sahip olmayan çocuğu ruhsal, psikolojik ve sosyal açıdan incelemeyen raporların sosyal inceleme raporu olarak kararlara esas alınması hak kayıplarına neden olmaktadır. Sosyal inceleme raporunu hazırlayan sosyal çalışmacının, mezuniyet alanının genişletilmesinin olumsuz sonuçları bulunmaktadır. Çocuğun katılım hakkının hemen hemen hiç korunmadığı, her olayda önceliğin çocuğun üstün yararı olması ilkesinin istisnasız uygulanmadığı tespit edilmiştir.

2) **Hakkında koruma kararı alınmış, kurum bakımında veya koruyucu aile hizmet modelinde bakımı sürdürülen çocukların Temsiliyeti ile ilgili sorunlar yaşandığı tespit edilmiştir.**

Temsiliyeti sorunu nedeni ile hak kayıpları yaşandığı bilgisi verilmiştir. Çocukların velayet haklarının fiilen kullanılmadığı, vesayet kurumunun çoğu zaman işletilmediği örnek vakalar aktarılmıştır. Vasi atamalarında koruma altındaki çocuğun bakımını üstlenen kurum ya da koruyucu ailenin sürece dâhilinin sağlanmadığı anlaşılmıştır. Birçok çocuğa kayyım ataması gerçekleştirilmemektedir. Hakkında koruma kararı olan çocukların yasalarla açıkça hak olarak belirlenmiş ve her çocuk için istisnasız uygulanabilir temsil edilme hakkından mahrum kalması söz konusudur. Aynı şekilde kurum içinde çocuktan birebir sorumlu uzman değişikliklerinin çocuğun haklarının korunmasını engelleyebildiği anlaşılmıştır.

3) **Velayet hakkı ile ilgili işlem yapılmayan vakalarda süren, çocuk ile ilgili banka işlemi, eğitim, sağlık, seyahat, ikametgâh değişimi, vukuatlı nüfus kaydı temini gibi konularda biyolojik ailenin çocuk adına işlem yapması dışında bir çözüm bulunmamaktadır.** Ancak biyolojik aileye ulaşmak mümkün olamayacağı gibi, çocuğun

haklarının zedelenmesi de söz konusu olabilmektedir. Çocukla ilgilenen sosyal hizmet uzmanı ve sürekli bakımını sağlayan koruyucu ailenin çocuk adına temsil hakkını kullanabilmesinin yasal düzenleme ile koruma altına alınması gerekliliği belirlenmiştir. Çocuk mallarının yönetimi ile ilgili, koruma altındaki çocukların özel durumuna özgü bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

4) **Çocuk hakkında hukuksal statüsünü etkileyecek işlemlerde çocuğun dava süreçlerinde katılım ve temsil hakkının korunamadığı tespit edilmiştir.**

Kurum, sosyal hizmet uzmanı, koruyucu aile ve çocuğun bilgisi olmaksızın çocuk hakkında özellikle hukuk yargılamasında mahkeme kararlarının verilmesini engelleyen bir yasal düzenleme bulunmamaktadır. Bu durum hak ihlallerine neden olabilmektedir. Koruyucu ailenin kanuni temsilci statüsünün yasal olarak belirlenmesi gerekmektedir.

5) **Çocuk ile biyolojik ailenin şahsi münasebeti ile ilgili ciddi problemler yaşanmaktadır.**

Sosyal hizmet uzmanının koruyucu aile yönetmeliğine göre çocuk ile biyolojik ailenin şahsi ilişkisine ilişkin planlama yapma yetkisi bulunmaktadır. Ancak mahkeme tarafından verilen şahsi ilişki tesisine ilişkin kararlarda bu yetkinin kullanılması mümkün olmamaktadır.

Çocuğun biyolojik ailesiyle yaşama hakkının değerlendirilmesinde, çocuğun bağlanma duygusunun korunması ve alıştığı yaşantısını sürdürme haklarını da koruyacak şekilde üstün yararının gözetilmesinin sağlanması gerekmektedir.

Hakkında koruma kararı verilmiş olan çocukların kişisel ilişki tesisine ilişkin yaşadıkları sorunlar, hak ihlallerine neden olmaktadır.

Biyolojik ailenin koruyucu aile bakımındaki ya da evlat edinilmiş çocuklar ile ilgili kişisel ilişkisine ilişkin kararların boşanma, ayrılık kararlarında verilen kişisel ilişki kararlarından çok farklı değerlendirilmesi gerekmektedir. Özellikle kişisel görüşmenin yatılı olması, uzman gözetimi dışında gerçekleşmesine neden olacak kararlar dikkatle değerlendirilmelidir. Kişisel ilişki tesisine rağmen, çocukla düzenli ve sağlıklı bir görüşme sürdürmeyen biyolojik ailelerin çocuğun gelişimine verdiği zararlar örnek vakalarla açıklanmıştır. Kişisel ilişki tesisi yargılaması sırasında ve çocukla ilgili alınan tüm kararlarda çocuğun katılım hakkı ve üstün yararının gözetilmesi, çocukla ilgilenen sosyal hizmet uzmanının ve koruyucu ailenin bilgilendirilmesi ve sürece katılımının sağlanması ile ilgili düzenleme yapılması gerekmektedir.

6) Koruyucu aile seçimi, eğitimi, koruyucu aile modelleri, koruyucu aile yanına çocuk yerleştirilmesi konularında süreçler, görüşme içerik ve zamanları, sosyal inceleme, kararlara itiraz, denetim konuları yasal düzenlemeyle belirlenmelidir.

7) **Çocuğun koruyucu aileye yerleştirilmesinde çocuk haklarına dayalı adil, etkili, süratli bir yöntem izlenmelidir.**

Tüm süreçlerde çocuğun üstün yararı ve katılım hakkı gözetilmeli, denetime açık olmalıdır. Koruyucu aile hizmet modelinin uygulanması sürecinin her aşaması her çocuk için yaşama, gelişim, korunma haklarına özen gösterilerek yürütülmelidir.

8) **Koruma kararı yargısal bir süreçtir. Bu kararın uygulanmasına ilişkin süreçler ise idari süreci de içermektedir.**

Denetime açık, belirlenebilir, şeffaf bir sürecin işlemesinin sağlanması için işlemlerin komisyonlar eli ile yürütülmesi, kararlara karşı başvuru ve denetim mekanizmalarının açık yasal düzenlemeyle belirlenmesi gerekmektedir. Çocuk koruma sisteminde multidisipliner yapının oluşturulması ve çalışması sağlanmalıdır.

Yukarıda açıklanan konular ile ilgili yasa taslağı çalışması yapılmış ve Koruyucu Aile Yasası Taslağı hazırlanmıştır.

ÇALIŞMALAR SIRASINDA TESPIT EDILEN DIĞER SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERILERI ŞUNLARDIR

a) Çocuğun koruma kararının sürdüğü süreçte velayet ile ilgili sürecinin askıya alınması, gerektiğinde velayetin kaldırılması hükümlerinin uygulanması gerekmektedir. **Çocuk mahkemesinin bu konuda koruma kararı ile birlikte karar vermesi ve sürecin takibini, çocuğun katılım ve temsil hakkının korunmasını sağlaması gerekmektedir. Bu düzenleme, Koruyucu Aile Yasası ile değil, Medeni Kanun ve Çocuk Koruma Kanunu hükümlerinde yapılacak değişiklik ile sağlanmalıdır.**

b) Koruyucu ailenin ve çocukların gizlilik ile ilgili haklarının korunmasına özen gösterilmelidir. Gerekli durumlarda ve özellikle evlat edinme halinde TC kimlik numarasının değiştirilebilmesinin sağlanması yasal olarak tanınmalıdır. Nüfus ve ikametgah bilgilerinin korunması sağlanmalıdır. Gizlilik ile ilgili hükümler titizlikle uygulanmalıdır. Gizli kayıtların nüfus müdürlüğünde memur işlemleri sırasında ekrana gelmesi engellenmelidir. Bu hususlar da ancak ilgili kanunlarda ve yönetmeliklerde yapılacak düzenleme ile sağlanabilecektir.

b) Sosyal inceleme raporlarının içerik ve uygulama takibi çok önemlidir. Çocuk ile ilgili öngörülebilir uzun süreçli bir takvim oluşturulması gereklidir.

c) Tedbir kararlarında kurumsal yetkilendirmenin yanı sıra mutlaka kişisel muhatap belirlemesi yapılmalıdır. Çocuğun süreçlerini takip eden, raporlayan ve sorumluluğu bulunan sürekliliği sağlanmış bir uzmanın bulunması gereklidir. Örneğin eğitim tedbirinde kurumsal görevlendirmede mutlaka kuruma bağlı belirlenmiş bir kişinin muhataplığı gerekmektedir.

d) Hakkında koruma kararı kaldırılan, biyolojik aileye döndürülen çocukların sosyal, psikolojik, eğitimsel süreçlerinin takibi derhal sonlandırılmamalı, raporlama yolu ile takibi makul bir süre daha sürdürülmelidir.

e) Çocuklar kendilerini ilgilendiren kararlarda şikâyet, başvuru, inceleme mekanizmalarını işletebilmelidir.

f) Çocukla ilgili tüm mahkeme işlemlerinin, çocuğun bulunduğu yer mahkemesinde yapılması sağlanmalıdır.

TÜRKİYE VE HOLLANDA KARŞILAŞTIRMASI, TESPİTLER VE ÖNERİLER

*HOLLANDA UYGULAMA ÖRNEĞİ İZLEME ZİYARETİ

Proje kapsamında yapılan iyi uygulamaların öğrenilmesi ve mevzuatın karşılaştırılması sağlanmıştır. Buna göre, Hollanda ve Türkiye koruyucu aile uygulamaları farklı iki sistemle yürütülmektedir. Türkiye uygulamaları Yargısal sistemle Hollanda uygulamaları idari sistemle yürütülmektedir. Hollanda' da çocuk yerel yönetimlerde görevlendirilen kurumlar aracılığıyla korunmaya başlamaktadır. Çocuğun mağduriyetinin anlaşıldığı andan itibaren çocuğun bir avukatı bulunmaktadır. Bu durum ülkemize taşınması gereken bir uygulamadır. Hafta sonu koruyucu aileliği ve kriz koruyucu aileleri de ülkemizde hiç olmayan bir uygulamadır.

Hollanda'da gerçekleşen iyi uygulama ziyareti kapsamında sistemlerin, uygulama ve yasaların karşılaştırılması olanağı bulunmuştur. Buna göre ülkemizde uygulaması bulunmayan, kriz koruyucu aileliğin çocukların yararına sonuçlar doğurduğu tespit edilmiştir.

Bu sistemde çocukların, ailenin geçici ve destekle çözülebilir kriz dönemlerinde koruyucu aileye teslimi söz konusudur. Biyolojik ailedeki sorun çözülünceye kadar çocuğun bu kriz ortamından uzaklaştırılması hedeflenmiştir. Bu süreçte biyolojik aileye çok kapsamlı destek verildiği ve çocuğun aileye en kısa sürede dönmesinin hedeflendiği görülmüştür. Bu süreçte çocuğun biyolojik ailesi ile bağlarının kopmaması için de kurumlar arası tam bir işbirliği ile çalışma yürütülmektedir. Biyolojik aile, koruyucu aile ve çocuk tüm süreçlerde tam bilgi sahibidir ve planlama süreçlerine dahil edilmektedir. Çocuğun katılım hakkının tam gözetildiği, bilgilendirme ve planlama sürecinde onay ve bilgisinin alınmasına dikkat edilmektedir.

Bunun yanı sıra sistem farklılıklarından bir tanesi de çocuğun koruyucu aileye yerleştirildiği tarihten itibaren ilk 6 ay çocuğun biyolojik aileye döndürülmesi için tüm kurumsal çabalar gösterilmesidir. İlerleyen süreçte, çocuğun iyilik hali, bağlanma ve üstün yararı esas alınarak, tüm çabalara rağmen biyolojik aile toparlanma sürecini başarılı geçirilemezse, çocuğun devlet korumasına alınması ile ilgili işlemler tamamlanmaktadır. Koruyucu ailenin, çocuk ile ilgili kararlara katılımı, süreçlerde söz sahibi olması, yasal işlemlerde görüşlerini bildirme hakkı bu süreçten sonra başlamaktadır. Ülkemizdeki uygulamada ise çocuğun katılım hakkının gözetilmediği, hayatının planlaması ile ilgili süreçlerle ilgili bilgilendirilmediği görülmektedir. Uzun süren koruyucu aile uygulamalarında dahi, koruyucu aile çocuğun haklarını savunma yetkisi ve bilgi paylaşımına yönelik yetkilendirme verilmemektedir.

Çocuğun geleceğine dair bir planlama yapılmamış olması, var olan planlamanın çocuk ve koruyucu aile ile paylaşılmaması, hem çocuk hakları ihlaline neden olabileceği gibi, kişilerin koruyucu aile olmak istememelerine de neden olabilmektedir. Ülkemizde biyolojik ailenin

kendini yeniden çocuğuna bakabilir duruma getirme süreçlerinin nakdi destek dışında izlenmediği tespit edilmiştir. Hollanda sisteminde kontrol, izleme süreçlerinin çok sıkı takip edildiği, sosyal destek sağlandığı, gerektiğinde sağlık yardımı, gerektiğinde danışmanlık yardımı gibi ek desteklerin uygulandığı tespit edilmiştir. Hollanda sisteminde, koruyucu aile yanında geçen sürecin uzamasıyla beraber çocukla koruyucu aile arasındaki bağın güçlendiği ve biyolojik aileye döndürülme süreçlerinde yeniden travmaların oluştuğu kabul edilmiş ve bu kabul ile yaklaşım sergilendiği tespit edilmiştir. Çocuğa hizmet veren sosyal uzmanının, ülkemizden farklı olarak, zorunluluk olmadıkça değişmediği, saat kısıtlaması olmaksızın her an ulaşılabilir durumda olduğu tespit edilmiştir. İkincil travmalar ile ilgili güncel eğitimlerin uzmanlara verildiği, çocuk ve ailelerin psikolojik destek ve gerektiğinde tedaviye alındıkları tespit edilmiştir.

Sistem içindeki her çocuğun bir uzmanı ve yasal temsilcisi söz konusudur. Koruyucu aile adaylarının eğitimleri düzenlenmiş ve eğitimleri tamamlamaları sağlanmaktadır. Çocuğun fiilen temsiliyetsiz kalmaması sağlanmış durumdadır. Sosyal hizmet uzmanları sadece alan mezunu kişilerden oluşmaktadır. Raporlamaların düzenli ve kapsamlı yapıldığı, denetime tabi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Biyolojik aile yanına çocuğun döndürülmesi halinde planlı kontroller ile çocuğun yararı sürekli gözetim altında tutulmaktadır.

***Yasa Hazırlık Çalışmaları**

İyi uygulama ziyaretine, Denizli Barosundan temsilci katılımı sağlanmıştır. Bu temsilci, yasa hazırlık çalışmalarında kolaylaştırıcı ve yürütücü olarak çalışmıştır. Yasa hazırlık çalışmaları, iyi uygulama ziyaretinin ülkemiz ile farklılıklarının tespiti ile başlatılmıştır. Ziyaret kapsamındaki tespitler başlığı altında açıklanan durumlar ile ilgili ülkemizde uygulama ve yasal dayanak eksikliği belirlenmiştir.
Ülkemizdeki mevzuat açısından çocukların korunması ve haklarının ihlal edilmemesi konusunda uygulamada eksiklikler bulunduğu tespit edilmiştir. Koruyucu Ailelik, asıl olarak Çocuk Koruma Kanununda düzenlenen Koruma Tedbirleri başlığı altında yasal dayanak bulunmamaktadır.

Hollanda Başkonsolosu Togan Oral ile görüşme

KORUYUCU AİLE YASASINA NEDEN İHTİYACIMIZ VAR? GEREKÇELER

Mevcut ulusal ve uluslararası sözleşmeler ve anayasaya göre, her çocuk sağlıklı bir dolu bir aile ortamında yaşama hakkına sahiptir. Kurum bakımı son çaredir.

Yasalar gereği çocuğun öncelikli yararının esas alınması ve her çocuğun; *yaşama *gelişim *korunma *katılım Haklarına saygı duyularak, ruhsal ve bedensel anlamda sağlıklı bir birey olarak hayata hazırlanması için bir aileye gereksinimi olduğunu göstermiştir.

Taraf olduğumuz uluslararası sözleşmeler, anayasa ve yasalara rağmen, korunma ihtiyacı olan çocuklarımız bu haklara ne yazık ki yeterince ulaşamamaktadırlar.

80 milyona yakın bir nüfus yoğunluğumuz ve Türk halkının çocukları çok sevmesi söylemlerine rağmen, koruyucu aile sayımız yeterli değildir. Mevcut koruyucu aileler de birçok sorunla karşı karşıyadır.

Proje sürecinde konunun tarafları ile yapılan toplantılarda koruyucu aileler, çocuklar, Sosyal Hizmet Uzmanları, Psikologlar, Çocuk Gelişim Uzmanları, Sivil Toplum Temsilcileri, Barolar öncelikle koruyucu aile modelinin hukuki yapısının ne olduğunu tartışarak soruna çözüm bulmaya ve sorunu çözmeye yönelik bir yasanın taslağının hazırlıklarına başlanmıştır.

Koruyucu Aile Modeli, Korunma gereksinimi olan çocukların korunabilmesi ve gelişebilmeleri için mahkemeler tarafından verilen barınma tedbirinin uygulama alanlarından biridir. Mahkemelerce koruma kararı alınarak, barınma tedbiri verilen çocukların biyolojik aileleri dışındaki koruma modelleri, Kurum Bakımı, Evlat Edinme, Koruyucu Ailedir.

Gerek uluslararası sözleşmeler gerek Birleşmiş Milletler Genelgeleri (64/142. Çocukların Alternatif Bakım Kılavuzu) Gerekse 5395 sayılı çocuk koruma kanunu, korunmaya ihtiyacı olan çocuklar için kurum bakımının en son çare olduğunu, ana ilkenin, sevgi dolu bir aile ortamında büyütülmeleri gerektiğini vurgulamaktadırlar. Yine bilimsel araştırmalarda sevgi dolu bir aile ortamında büyütülmeyen yeterli sevgi görmeyen ve bağlanma olanağına sahip olmadan büyütülen çocukların, fiziksel, duygusal, zihinsel gelişimlerinde yetersizlikler oluştuğunu bize göstermiştir. Bu durumda çocukların sağlıklı büyüyebilmeleri için aile temelli bakım sistemlerinden yararlandırılmalıdır.

Evlat edinme kuruma TM da 2002 Yılında Yapılan değişiklikle çocuklar ve evlat edinecek lehine yasal düzenlemeye kavuşturulmuştur. Koruyucu aile modelinde yasal düzenlemede yer verilmediğinden bu kurumun uygulanmasında keyfilik, Devlet gücünün ve otoritesinin tek yanlı kullanıldığı, istismar edildiği, çelişki uygulamalar olabilmektedir. Bu uygulama öncelikle korunma gereksinimi olan çocuğa zarar vermekte arkasından da bu göreve istekli olan aileleri zor durumda bırakmakta, en önemlisi de devletin koruma kurumuna güveni sarsmaktadır.

Koruyucu aile Modeli önce sosyal hizmetler genel müdürlüğünce daha sonrada Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından düzenlenen bir yönetmelikle yürütülmektedir. Bu

yönetmelikte kurum Mahkemelerce koruma kararı verilerek kendisine teslim edilen çocuk için koruyucu aileliği uygun bulmuş ise kendisine konuda yapılan başvuruları keyfince değerlendirerek, çocuğa aileyi kendi seçmekte, koruyucu aileliğe uygun bulup bulmadığına kendisi karar vermektedir.

Haksızlık yapıldığına yönelik itirazları yine kendisi karara bağlamakta, istediği anda çocuğu herhangi bir gerekçe göstermeden geri almak istediği anda koruyucu aileliği sonlandırmaktadır. Denetlenme olanağından yoksun bir sistemi uygulamaktadır. Yasal yollar zorlanarak alınan mahkeme kararlarına da uyulmamaktadır. Dolayısıyla çocuk aile ve sistem denetim dışında bir keyfiliğin kurbanı olmaktadır. Bu durum koruyucu aile olmak isteyen insanları korkutmakta ve üzmektedir.

Hukukumuzda koruyucun ailelik kurum tarafından tek yanlı hazırlanan bir sözleşmenin **Valilikçe yani idare** tarafından onaylanmasıyla yürürlüğe sokulmuş olmaktadır. Bu nedenle bu konuda çıkan uyuşmazlıklarda da ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Konunun asıl dayanağı olan çocuk koruma kanununda bu konuda bir hüküm olmadığından çocuk mahkemesine ya da aile mahkemesine yapılan itirazlar görevsizlik kararı ile edilmekte İdari yargının görevli olduğu söylenmektedir. İdari yargıda koruma kanunun görevi olduğunu ileri sürüp o da kendisini görevsiz kılmaktadır. Dolayısıyla mahkemelerdeki hak arama yolları kapatılmaktadır. Bu nedenle Hak arama yolunu gösteren bir yasa tasarısına gereksinim vardır.

Sistemin sağlıkla işlememesinin temel nedenlerinden birisi de çocuğun TEMSİL HAKKININ askıda kalmasıdır.

Genellikle koruyucu aileye yerleştirilen çocukların biyolojik aileleri vardır. Yanı hukuken çocuklar anne ve babalarının velayetleri altındadır. Oysa anne ve baba velayet görevini yapmamaktadır. Yani çocuklara bakmamakta eğitmemekte ve terk etmiş konumdadır. Velayet hakkı anne ve babaya bakmayı korumayı eğitmeyi yükümlü kılar. Bunu bir başkası yapıyorsa bu başkası tarafından yapıldığı sürece temsil görevi de o kişilere ait olmalıdır. Oysa yasalarımız velayet altındaki kişiye ancak velayetin nezinden sonra vasi atama yetkisi tanımıştır.

Ayrıca çocukların haklarının korunmasına yönelik bir vesayet kurumu da yasalarımızda yer almamaktadır.

Oysa koruyucu ailelikte anne ve babanın durumunun çocuklarına bakabilecek ekonomik sosyal ve bilgi donatımı sağlamak görevi kuruma verilmiştir. Kurum biyolojik aileyi çocuklarına bakabilecek duruma getirdiğinde biyolojik ailesine geri döndürecektir. Bu nedenle velayetin nezi yolunun bu modelde kullanılması söz konusu değildir.

Ancak çocuğun sağlık eğitim korunma seyahat vesaire işler için temsil edilmesine gereksinim vardır. Aileler çocuklarını tedavi ettirmek, okula kaydettirmek ve yolculuk yaptırmak için zaman zaman zor durumda kalmaktadırlar. Bu sorunun yasada çocuklar için

oluşturulacak bir vesayet organı kurulması ya da koruyucu ailelik sürecinde temsil hakkının özellikle sağlık eğitim vesaire gibi çocuğun yaşamı ile ilgili konularda ailelilere verilmesi gerekmektedir. Bunun içinde bir yasaya ihtiyacımız vardır. **BM. Genel kurulunun 24.02.2010 tarihle 64-142 sayılı çocuklara alternatif bakım kılavuzu incelendiğinde de bu** kılavuzun çocuklara tanıdığı haklar en önemli gerekçelerimizdir.

Zira kılavuz; " **Koruyucu aile süreci ile ilgili her tür iş ve işlemin hâkim izni ve denetim, gözetimi altında yapılması gerekir"** denilmektedir. Oysa yukarda aktarıldığı gibi Türkiye'de şu anda bu konulardaki ihtilafları götüreceğimiz yargı yolu görevsizlik kararlarıyla kapatılmıştır. Kılavuz BM Çocuk Hakları Sözleşmesinin uygulanmasını etkili hale getirilmesini amaçlamaktadır. Oysa bugünkü uygulama ile her türlü haksızlık ve şiddet çocuğun yararı gerekçe gösterilerek yapılmakta sözleşmenin tüm ilkeleri çok da amaç olarak yer almış olmasına karşın uygulanmamaktadır.

-Kılavuz çocuğun alıştığı ortamdan alınmamasını ilke alınmasını istisna olarak kabul etmiştir Türkiye'deki uygulama tam tersidir.

-Kılavuzda çocuk 18 yaşını doldurmuş olsa bile ayakları üzerinde durabilecek konuma getirilmemiş ise 24 yaşına kadar bakımın devam edeceği amirdir. Bu durum mevcut yönetmelikle çelişmektedir. Bizim bakış acımızda bu doğrultudadır.

-Kılavuz çocuğun resmen temsil hakkının tanınmasını öngörmüştür.

-Kılavuz çocuğun verileceği ailenin seçimini aileden alınışını biyolojik ailenin hazırlanması **için yeterli sayıda yeterli derecede eğitilmiş kalifiye elemanlar** bulundurulmasının devletin görevi olduğunu vurgulamaktadır. Oysa yönetmelikte bu konuda bir kaliteden yeterlilikten söz edilmemekte tam tersine yeterli düzeyde elemanın bulunmayabileceği bilgisine ulaşılabilmektedir. Ailenin seçimi, çocuğun seçimi, koruyucu aileliğin tesisi, devamı, kaldırılması kısaca bu konuda alınacak her kararın **tüm katılımcılarıyla birlikte alınacağını öngörmektedir.** Yönetmelikte kararları sadece kurum temsilcisi ve uzmanı almaktadır.

-Kılavuz kararın alınmasında hazırlanan raporda çocuğun geleceğinin planlanmasını öngörmektedir. Örneğin ne kadar sürede biyolojik aileye döndürülebilir ne kadar süre koruyucu ailede kalır çocuğun eğitim hedefleri nelerdir tüm bunların öngören bir raporun tüm tarafların bilgisine sunulması gerekmektedir. Yönetmelikte böyle bir raporun varlığı söz konusu değildir.

-Kılavuz çocuğun ve ailenin isteği dışında çocuğun geri alınmasını mahkeme kararı ile olmasını ve bu mahkeme aşamasında çocuğun ve ailenin bir vekille temsil edilmesini öngörmektedir. Koruyucu aile sözleşmesinin imzalanmasında çocuğun ve bir temaslısının bulunmasını ve sözleşmenin hukuksal garantiler içermesini kabul etmektedir. Bu konudaki kararlar çocuğu ve aileyi mağdur etmeyecek şekilde hızlı ve her olayın kendine özgü çözümü ele alınarak uzmanlar eli ile gerçekleştirilmesini öngörmüştür. Kılavuz çocuk hakkındaki bilgilerin raporların günlük olarak bir dosyada tutulmasını ve koruyucu ailenin çocuğun

dosyası hakkında bilgi sahibi olması çocuğun özel hayatına saygı çerçevesinde gerçekleştirilmesi gereğini kabul etmektedir. Çocuk için ÇHS standardında ayrıntılı bir bakım kılavuzunun düzenlenmesi yine kılavuzun olmazları arasındadır.

-Kılavuz çocuğun aileye yerleştirilmesinden önce yerleştirme sırasında ve yerleştirildikten sonra eğitilmesi ve her an ulaşabileceği problemleri anlatıp çözüm alabileceği bir uzmandan yardım almasını sağlayacak mekanizmanın kurulmasını öngörmektedir.

Güç koşullardaki çocukların özellikle bağımlı suça itilmiş, istismara uğramış bu nedenle sağlığı bozulmuş olup kendisine veya başkalarına zarar veren çocuklar için bu konularda özel eğitilmiş ailelerin seçimi bu ailelilere problemle başa çıkma öfke kontrolü ve zarar verici eğilimleri önleme ve müdahale konusunda eğitim almış olmaları gerekmektedir. Yönetmelikte olmayan ve özellikle bu konumdaki çocuklar için hayati önemi olan bu durumun yasa ile pekiştirilmesi gerekmektedir.

Yine kılavuz bu işlemin hızlı ve kolay yapılabilmesi için kurumun elinde bu eğitimleri almış yeterli sayıda koruyucu aile bulundurulması gerektiğini vurgulamıştır yani bizimde taslağa koyduğumuz eğitimli ve profesyonel koruyucu aileliğe ihtiyaç vardır.

-Kılavuz itirazlarda ve ihtilaflarda bağımsız denetim elemanların devreye girmesin çocukla ve aile ile baş başa görüşme yapmasını öngörmektedir.

-Kılavuz sivil toplum örgütleri ile birlikte çalışılmasına ve bu düzenleme içerisinde sivil toplum kuruluşlarının yer almasını da ayrıca ciddi anlamda yer vermiştir.

Ülkemizde koruyucu aileler çocukla ne kadar süre birlikte yaşayacaklarını bilememektedirler. Zira yukarıda belirttiğimiz kılavuzda yer alan çocuğun geleceğini planlayan bir rapor ve ciddi bir dosya aileye sunulmamaktadır. Koruyucu aile, biyolojik aile hakkında bilgilendirilmediği gibi onunla iletişim kurması da yasaklanmaktadır. Bu durumda çocuğun haklarını korumakla yükümlü iki aile birbirine hasım gibi durmakta birlikte çocuğun yararına bir plan yapamadığı gibi ailenin hangi süreçte çocuğu almaya hazır hale geleceğini de bilmemektedir. Kurum hem koruyucu aileye hem de biyolojik aileye çocuğun daha iyi koşullarda gelişip büyütülmesi konusunda yardımcı olunmalıdır. Koruyucu ailenin bu süreci tahmini olarak bilmesi gerekmektedir. Bu bilmezlik içinde Uzun süreler bugün yarın çocuğun elinden alınacağı korkusu ve kuşkusuyla bekletilmesi sağlıklı bir hizmet verebilmesini engellemektedir.

Çocuğa yönelik bu bakış acısını pekiştirecek, hak kavramını hayata geçirecek kültür ve felsefesine sahip olabilmeli, ulusal ve uluslar arası sözleşmelerle çocuklarımıza tanınan haklarını hayata geçirebilmeliyiz.

KORUYUCU AİLE KANUN TASARISI

TASLAĞI HAKKINDA

Denizli Koruyucu Aile Derneği'nin Avrupa mali yardımlar kapsamında Merkezi Finans İhale Birimi ile imzalanan 19.09.2014 tarih ve TR2010/0135.01-01/262 sayılı , "Sevgi Dolu Bir Ailede Büyümek Her Çocuğun Hakkı" isimli 14.10.2014-14.10.2015 tarihleri arasında yürütülen proje kapsamında yapılan çalışmalar sonucunda hazırlanmıştır. 29.02.2016 tarih ve 20-017-129/157 sayılı resmi yazı ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na iletilmiştir.

TASLAK

KORUYUCU AİLE KANUN TASARISI

Amaç, Kapsam, Tanımlar ve Temel İlkeler

AMAÇ

Madde 1

Bu Kanun'un Amacı; Haklarında acil korunma kararı alınmasında zorunluluk görülen çocuklarla ilgili mahkeme kararı alınıncaya kadar veya mahkemelerce bakım tedbirine hükmedilen çocukların, kurum bakımında olsun veya olmasın koruyucu aile hizmetinden yararlandırılmasına yönelik usul ve esasları düzenlemektir. Bakanlık ve Koruyucu Ailenin yetki ve sorumluluklarının belirlenmesi ve çocukların bakılıp gözetilmesi ile haklarının güvence altına alınmasını, hizmetin etkin bir şekilde yürütülmesini amaçlamaktadır.

KAPSAM

Madde 2

Bu Kanun: koruyucu aile hizmetinin düzenlenmesi, koruyucu aile olma koşullarının belirlenmesi, koruyucu aile yanına yerleştirilecek ve yerleştirilen çocuklara verilecek hizmetlerin, aile ve çocuğun hak ve sorumluluklarına ilişkin işleyişin oluşturulmasına yönelik esasları kapsar.

TANIMLAR

Madde 3

a) **Çocuk:** Daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişiyi,
b) **Genç:**18 yaşını tamamlamış olmasına rağmen eğitim, engellilik ve benzeri nedenlerle hakkında verilen bakım tedbiri uzatılmış kişiyi,
c) **Güç Koşullardaki Çocuk:** Sokakta yaşayan veya çalışan, fiziksel, zihinsel veya ruhsal engeli olan veya suça sürüklenme, suç mağdurluğu nedenleri ile davranış bozuklukları sergileyen veya özel zorlukları nedeni ile özel ilgi, destek ve bakım ihtiyacı olan çocuğu,
d) **Korunma İhtiyacı Olan Çocuk;** Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehdit ve tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen, suç mağduru, suça sürüklenen çocuğu,
e) **Biyolojik Aile;** Çocuğun resmi soy bağı ile bağlı olduğu aileyi,
f) **Bakanlık;** Bu kanun kapsamındaki çocuğun bakılıp, gözetildiği; hakkında bu konuda verilen tedbir kararlarını uygulamakla görevli Aile Sosyal Politikalar Bakanlığını,

g) **Kurum;** Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı İl ve İlçe Müdürlüklerini,
h) **Sosyal Çalışma Görevlisi;** En az lisans düzeyinde eğitim veren kurumlardan mezun; psikoloji, psikolojik danışmanlık ve rehberlik, çocuk gelişimi, özel eğitim öğretmenliği ve sosyal hizmet bölümü meslek mensuplarını,
i) **Sosyal İnceleme Raporu:** Koruyucu aile hizmet sürecinin her aşamasında çocuk, kişi veya ailelerin psikolojik, sosyal ve ekonomik durumlarını belirlemek hizmet sürecini değerlendirmek amacıyla sosyal hizmet müdahalelerine ilişkin önerileri, gerekli yönlendirmeleri, değerlendirme ve karar verme sürecini içeren Sosyal Çalışmacı tarafından düzenlenen raporu,
j) **Koruyucu Aile Temsilcisi;** Koruyucu aile eğitimlerinden en az birisini başarı ile tamamlamış, en az lise mezunu, asgari ve aralıksız üç yıl koruyucu aile hizmetini sürdürenler arasından Yönetmelikte belirlenen usullerle koruyucu aileler tarafından seçilen kişiyi,
k) **Aylık bakım ödemesi:** Koruyucu aile hizmeti verildiği müddetçe koruyucu aile yanına yerleştirilen çocukların bakım, eğitim ve yetiştirilmelerine ilişkin harcamalarla, çocukların kişisel gelişimleri için gerekli olan harçlıklarına karşılık olmak üzere ve ayrıca talepte bulunan koruyucu ailelere ödenen bakım ve gözetim giderine karşılık olan ve koruyucu aile modeline göre belirlenen miktarı tanımlar.

TEMEL İLKELER

Madde 4

(1) Bu kanunun uygulanmasında; Çocukların bakımı, eğitim ve yetiştirilmeleri, onur ve saygınlıkları temel alınarak çocuk hakları sözleşmesinden kaynaklanan evrensel hakları ihlal edilmeden, çocuğun haklarının korunması, esenliklerinin sağlanması amacıyla koruyucu ailelerin, biyolojik ailelerin, bakanlığın ve kurumun uyacağı temel ilkeler şunlardır.

a) Çocuğun bakımı ile ilgili kararlar ve işlemler içerik olarak şekli olmamalıdır. Karar ve işlemler; çocuğun istikrarlı bir yaşam oluşturması ve temel ihtiyaçlarının güvenli bir şekilde karşılanması ve çocuğun bakım veren kişiyle güven bağını oluşturması esas alınarak belirlenmelidir.
b) Çocuğun yaşama, gelişim, korunma ve katılım hakları uygulamanın her aşamasında güvence altına alınmalıdır.
c) Çocuk, biyolojik aile ve koruyucu ailenin insan onur ve haysiyetine uygun şekilde hizmet alması ve herhangi bir nedenle ayrımcılığa tabi tutulmaması teminat altına alınmalıdır.
d) Çocuğun bakımı ile ilgili kararlarda, koruyucu ailelerin, biyolojik ailelerin, kurumun iş ve işlemlerinde çocuğun üstün yarar ve esenliği gözetilmelidir.
e) Kanunun uygulanmasında diğer kamu kurumları ve bu amaçla kurulan sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde çalışmalar yürütülmelidir.

f) Çocuğun koruyucu aileye yerleştirilmesinde, çocuk haklarına dayalı, adil, etkili, süratli bir yöntem izlenmelidir.
g) Kardeşlerin bir arada yerleştirilmesine özen gösterilmeli, istisnai durumlarda çocuğun üstün yararının dikkate alınmalıdır.

Koruyucu Aile Komisyonu Kuruluş ve İşleyiş esasları

Madde 5

(1)Komisyon Mahalli Mülki Amirin Onayı ile İl/İlçe Müdürü veya görevlendireceği müdür yardımcısı başkanlığında, vakadan sorumlu sosyal çalışma görevlisi, koruyucu aile temsilcisi, komisyonun toplanma nedenine göre gerekli durumlarda ilgili bir veya birden sosyal çalışma görevlisinden ve Baro tarafından görevlendirilen çocuk hakları temsilcisinden oluşur.

a) Komisyona, koruyucu aile hizmetine ilişkin sosyal çalışma görevlilerinin mesleki formasyonları ve çocukla ilgili diğer kaynaklar tarafından hazırlanan her türlü raporun değerlendirilmesi ile düzenlenen sosyal inceleme raporu sunulur. Görüşlerini ifade edebilecek durumdaki koruyucu aile hizmetinden yararlanacak olan veya yararlanan çocuğu ve ihtiyaç duyduğu kişileri dinleyebilir. Çocuğun katılım hakkı gözetilerek, üstün yararı doğrultusunda karar verilir. Komisyonun tek sayı ile toplanması esastır.
b) Komisyon gerekli görülmesi halinde tekrar değerlendirme yapılmasına karar verilebilir.
c) İhtiyaç duyulması halinde birden çok komisyon oluşturulabilir.

Komisyon ve koruyucu aile biriminin görevleri

Madde 6 –

(1) Komisyonca, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda, aşağıdaki konularda karar alınır.
a) Koruyucu aile olmak üzere başvuran ailelerin uygunluğu,
b) Koruyucu Aile Belgesi düzenlenmesi,
c) Çocuğun yerleştirileceği ailenin seçimi ve koruyucu aile modeline karar vermek,
d) Koruyucu Aile Belgesinin geçerliliği,
e) Çocuğun koruyucu aile ile birlikte yurt dışına çıkması,
f) Koruyucu ailenin çocuğun temsili ile ilgili işlemleri takibine yarar belge tanzimi, onayı
g) Koruyucu aileliğin askıya alınması,
h) Çocuğun koruyucu aileden geri alınması,
i) Koruyucu aile statüsünün iptali,
j) Hizmet sürecinde tereddütte kalınan durumların değerlendirilmesi.

(2) Karar, oy çokluğu ile alınır. Kararlarda çekimser oy kullanılamaz. Olumsuz oy gerekçesi üye tarafından karar metnine eklenir.
(3) Komisyon, bulunduğu ilde belirlediği hedefler doğrultusunda tanıtım çalışmaları, kampanya ve faaliyetleri planlar ve takip eder.
(4) Koruyucu aile biriminin görevleri şunlardır.

a) Başvuruların alınması,
b) Başvurunun değerlendirilmesi,
c) Dosya oluşturulması,
d) Çocuk ile ailenin uyumlaştırılması,
e) Çocuğun aileye yerleştirilmesi,
f) Çocuğun yerleştirilmesi ile aile yanında izlenmesi, bakımı, sağlık durumu ve eğitimine yönelik tedbir kararlarının yerine getirilmesi ve diğer süreçlerin takibi,
g) Koruyucu aile eğitimlerinin planlanması,
h) Koruyucu aile ile ilişkilerin düzenli yürütülmesi,
i) Çocuğun biyolojik ailesi ve yakınlarıyla görüştürülmesi ile ilgili planlama yapılması ve uygulanmasıdır.

KORUYUCU AİLE SEÇİMİNDE UYGULANACAK USUL VE ESASLAR

Madde 7

Koruyucu aile hizmeti Kurum tarafından yürütülür. Korunma ihtiyacı olan çocukların yetiştirilmesinde toplumsal sorumluluğun paylaşılması amacıyla Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde sürekli ikamet eden, 25-65 yaş arasında, en az ilkokul mezunu olan evli veya tek kişiler Koruyucu Aile olabilir.

Koruyucu Ailelik Başvurusu ve Kabulü

Madde 8

Koruyucu aile olmak üzere kuruma başvuran kişilere hizmetin esasları ve işleyişi ile yerleştirilecek çocukların özellikleri hakkında bilgi verilerek ilk görüşme yapılır. Uygun görülen kişi veya eşlerle ilk görüşme formu doldurulur ve yazılı başvuru alınarak gerekli bilgi ve belgelerin en geç bir ay içinde tamamlanması istenir. Eşlerin birlikte müracaatı esastır. Bilgi ve belgelerin tamamlanmasını takiben en geç 1 ay içinde yerleşim yerinin bağlı bulunduğu kurum tarafından, başvurucu hakkında değerlendirme süreci başlatılır.

Başvuruların incelenmesi

Madde 9

a) Başvurucu tarafından teslim edilen, karar vermeye yardımcı olacak belgeler ve sosyal çalışma görevlilerinin mesleki formasyonlarının gerektirdiği mesleki çalışmaları

sonucu hazırladıkları raporlar da incelenerek koruyucu aile adayları hakkında sosyal çalışmacı tarafından Sosyal İnceleme Rapor hazırlanır. Raporda kişiler ve varsa birlikte yaşadıkları aile bireylerinin, birbirleriyle ve çevreleri ile olan ilişkileri, kişilik, eğitim, kültürel özellikleri, yaşam koşulları, ekonomik güçleri, sağlık durumları, çocuktan beklentileri, koruyucu aileliğe bakış açıları, bakım, eğitim ve yetiştirme konularına yaklaşımları, çocuğun yararı açısından değerlendirilir.

b) Bu çalışma sonunda düzenlenecek olan dosya komisyona sunulur.

Başvurunun Kabulü – Reddi-

Madde 10

a) Koruyucu aile olma şartlarını taşımayanlara başvurunun reddi kararı yazılı olarak bildirilir.

b) Başvuruları komisyonca kabul edilen kişi ve ailelere uygun olduğu koruyucu aile modeli belirlenerek, koruyucu aile statüsü kazandırılır. Koruyucu Ailenin bu yasa ve yasaya ekli yönetmeliklerde belirlenen koşullara uygun olarak temel ana-baba eğitimi almasının sağlanması asıldır. Koruyucu Ailenin özelliklerine ve talebine göre hizmet verebileceği modele ilişkin belirlemesi komisyon tarafından yapılır.

ba) Geçici Koruyucu Aile: Acil koruma gereken ya da hakkında hizmet planı oluşturulmamış ve kuruluş bakımına yerleştirilmemiş ya da kendisi için planlanan hizmet modelinden çeşitli nedenlerle henüz yararlandırılamamış çocuklar için, temel ana, baba eğitimleri ve tercihen Koruyucu Aile Birinci ve İkinci Kademe Eğitimini almış profesyonel kişi ve ailelerin sağladığı birkaç gün ile en fazla bir ay arasında değişen bakımı,

bb) Süreli Koruyucu Aile: Öz ailesi yanına kısa sürede döndürülme imkânı bulunmayan ya da kalıcı olarak aile yanına yerleştirilemeyen çocuklara, tercihen temel ana-baba eğitimleri ve Koruyucu Aile Birinci Kademe Eğitimini almış kişi ve ailelerin sağladığı bakımı,

bc) Uzman Koruyucu Aile i; Güç koşullardaki çocuğa yardımcı olabilecek lisans eğitimine sahip olan veya eşlerden biri en az ilköğretim düzeyinde olmak üzere temel ana, baba eğitimleri ile Koruyucu Aile Birinci ve İkinci Kademe Eğitimlerini almış kişi veya ailelerin sağladığı bakımı,

bd) Akraba veya Yakın Çevre Koruyucu Aile: Veli dışında kalan kan bağı bulunan akrabalar ya da çocuğun iletişim içinde olduğu veya tanıdığı bakıcı, komşu gibi yakın çevresinde olan, tercih etmeleri halinde en az temel ana, baba eğitimleri kapsamında eğitim almış kişi ve ailelerin sağladığı bakımı sağlayabileceği belirlenen kişi ve ailelerden oluşur.

Koruyucu aile hizmetinden yararlanacak çocuğun yerleştirilmesi

Madde 11

a) Komisyon tarafından eşleştirilmesi uygun bulunan koruyucu aile ile çocuğun tanıştırılmasından önce çocuğun düşüncesi öğrenilerek gerekli mesleki çalışmalar yapılır. Çocuğun özelliklerine ve ihtiyaçlarına uygun koruyucu aile modeli belirlenir.

b) Koruyucu aile sözleşmesi imzalanıncaya kadar çocuk ve ailenin birlikte zaman geçirmeleri, birbirlerini tanımaları ve alışmalarına uygun ortam sağlanması planlanır. Süreçte olumlu kanaat oluşması, çocuğun ve ailenin de istemeleri halinde yerleştirme işlemi başlatılır.

c) Görüşmeler vakadan sorumlu sosyal çalışma görevlisi/görevlileri gözetiminde yürütülür.

d) Çocuğa ilişkin yapılmış olan uygulama planı hakkında koruyucu aile bilgilendirilir.

e) Koruyucu aileye çocuk ve biyolojik ailesi hakkındaki kişilik haklarına zarar verecek bilgiler dışında, koruyucu ailenin çocuğu tanıması ve gelişimini takip edebilmesini kolaylaştıracak her türlü bilgi verilir. Uyum süreci sonunda Kurum ile yanına çocuk yerleştirilen koruyucu aile arasında sözleşme imzalanır ve sözleşme mahalli mülki amir tarafından onaylanır.

f) Biyolojik ailenin bilgilendirilmesi meslek elemanları tarafından yapılır.

Koruyucu ailenin görev ve yükümlülükleri

Madde12 – (1) Koruyucu ailelerin görev ve yükümlülükleri şunlardır;

a) Yanına yerleştirilen çocuğun haklarını gözetmek ve korumak, her yönden sağlıklı gelişimi için gerekli koşulları sağlamak, yetenekleri ve becerilerinin el verdiği ölçüde eğitim ve öğretimi veya meslek sahibi edindirilmesi için gerekli çabayı göstermek, çocuğu koruma, eğitme ve yetiştirme dışında hiçbir surette çalıştırmamak.

b) Görüştürülmesinde bir sakınca bulunmaması durumunda çocuğun; biyolojik ailesi ile koruyucu aile birimince uygun görülen şekil ve zamanda görüşmesini sağlamak.

c) Hizmet sürecinde çocukla ilgili ve bakım koşullarında oluşan her türlü rutin dışı değişiklikleri ve bunlara ilişkin duyumlarını zaman geçirmeksizin sorumlu sosyal çalışma görevlisine bildirmek ve birlikte karar almak.

d) Koruyucu aile hizmet sürecine ve yerleştirilen çocuklara ilişkin olarak mesleki çalışmaları yürüten sosyal çalışma görevlilerine gerekli çalışma şartlarını hazırlamak, periyodik

izlemeleri ve mesleki yönlendirmeleri kabul etmek, koruyucu ve destekleyici tedbir kararlarının uygulanması için uygulama planı doğrultusunda işbirliği yapmak.

e) Kurum tarafından koruyucu aile konusunda yapılacak eğitim ve çalışmalara katılmak.

f) Çocuğun koşullarının değişmesi sonucu komisyon tarafından hizmet modelinde bir değişikliğe gidilmesinin planlanması halinde, çocuğun yararının gerektirdiği işlemlerin yapılabilmesi için her türlü destekte bulunmak ve çocuğun ayrılık sürecine hazırlanmasında kurumla iş birliği yapmak.

İzleme esasları

Madde 13 –Kurum, koruyucu aile ve yanına yerleştirilen çocuğu, ihtiyaç duyulduğu takdirde daha sık olmak üzere çocuğun teslimini takiben ilk bir yıl her ay, takip eden yıllarda en geç 3 aylık dönemlerde izler ve raporlar. Koruyucu aile yanındaki çocuğun bakım tedbiri kararı gereğince, uygulama planı ve oluşan değişiklikler hakkında mahkemeye bilgi verilir.

Biyolojik Aile ile İlgili Çalışmalar

MADDE 14 –

a) Koruyucu aile yanındaki çocuğun en kısa zamanda biyolojik ailesi yanına döndürülmesi için biyolojik aile ve çocukla mesleki çalışmaların sürdürülmesi sağlanır. Koruyucu ailelik sürecinde vakadan sorumlu sosyal çalışma görevlisi multidisipliner yaklaşım ve kurumlar arası işbirliğiyle koruyucu aile-biyolojik aile ve çocukla çalışır. Bu çalışmalar neticesinde çocuğun isteği ve görüşü de alınarak ve yararı doğrultusunda koşullar uygunsa çocuk biyolojik ailesine döndürülür.
b) Çalışmalar neticesinde olumlu ilerleme sağlanamayan durumlarda, çocuğun alıştığı aile ortamının sürekliliği, koruyucu aileye bağlanma, gelişim özellikleri ve biyolojik aileye döndürme çalışmalarının çocuk üzerindeki etkileri öncelikle dikkate alınır.
c) İki yıl süre ile biyolojik ailesine döndürülmesi sağlanamayan çocuk, dosya bilgileri ve sosyal inceleme raporu ile yapılan değerlendirme ve komisyon kararı sonucuna göre uygun bulunması ve çocuğun istemesi halinde yaşantısını etkilemeyecek aralıklarla ve sürelerle, tatil günlerinde olmak üzere yıl içerisinde en fazla otuz güne kadar öz ailesine izinli verilebilir. İzinli verilen çocuk, koruyucu aileden biyolojik ailesine teslim edilmek üzere koruyucu aile birimince alınır ve izin bitiminde aynı yöntemle koruyucu aileye teslim edilir.
d) İzin süresi biten çocuğun koruyucu aile birimine mücbir sebep olmaksızın getirilmemesi halinde çocuk, kollukla birlikte bulunduğu veya gizlendiği adresten hemen geri alınır. Çocuk bu kişiye bir daha yatılı izinli verilmez.
e) Biyolojik aileye döndürme çalışmaları veya izin sırasında çocuğun ihmal edildiği, istismara uğradığı ya da kötü muamele gördüğünün belirlenmesi hallerinde durum hakkında tutanak düzenlenir, gerekli mesleki çalışmalar yapılır, planlanarak uygulanır.

Vaka ile ilgili yasal işlemlerin başlatılması için gerekli başvurular yapılır. Çocuk bir daha bu kişiye izinli verilmez ve uygulama planı yeniden değerlendirilir.

f) Çocuğun kan bağı bulunan diğer yakınları ile görüşmeleri, talep üzerine ve vakadan sorumlu sosyal çalışma görevlisinin görüşü ve düzenlenecek sosyal inceleme raporu sonucunda, çocuğun katılım hakkı gözetilerek komisyonca karara bağlanır. Görüşmelerin planlanmasında biyolojik aile ile görüşmeye ilişkin düzenlemeler geçerlidir

Madde 15

Koruyucu Ailenin Hakları

a) Koruyucu aile, çocuğun eğitim, sağlık, seyahat ve konaklama gibi haklarını kurum tarafından adına düzenlenen bir kimlik ve sağlık kartı ile kullanılır.
b) Koruyucu Aile, bakımı altındaki çocuğun evlat edinme koşullarının oluşması halinde çocuğu evlat edinmek üzere dava açabilir.
c) Hizmet süresi boyunca koruyucu aile hizmet modeline göre belirlenen bakım ve gözetim harcamaları devletçe her ay düzenli olarak koruyucu ailenin banka hesabına yatırılır.
d) Bu ödeme hiçbir zaman çocuğun diğer kurum ve kuruluşlardan alacağı burs vs. gibi gelişimine katkı veren ödemeler nedeniyle düşürülemez.
e) Koruyucu aile, en az 2 yıldır kesintisiz bakımını sürdürdüğü çocuğa ilişkin, kalan hizmet süresi boyunca velayet haklarını kurum denetiminde kullanma konusunda yetki verilmesini talep edebilir. Mahkemece temsil yetkisinin verilmesi koruyucu aile sözleşmesinin usul ve şartlarında değişiklik anlamında yorumlanamaz.

KORUYUCU AİLELİK HİZMETİNİN SONA ERMESİ

Madde 16

(1) Koruyucu aile yanına yerleştirilen çocuk, aşağıdaki durumların tespiti halinde yerleştirmede izlenen usulle geri alınır.

a) Mesleki çalışmalara rağmen Çocukla koruyucu aile arasındaki sağlıklı iletişimin kurulamaması veya devam ettirilememesi,
b) Çocuk için hizmetten beklenen yararın gerçekleşmediğinin yapılan izlemelerde tespit edilmesi,
c) Çocuğun yararlanacağı hizmet modelinin değişmesi veya bakım tedbirinin kaldırılması,
d) Çocuğun biyolojik ailesine dönmesinin sağlanması,
e) Koruyucu ailenin herhangi bir nedenle hizmet vermekten vazgeçmesi,

f) Çocuğun yararına aykırı olmamak kaydı ile çocuğun isteği halinde,
g) İzleme süreçlerinde çocuğun veya gencin haklarının korunamadığı görüşünün raporlanması halinde, hizmetin sonlandırılmasına Komisyonca karar verilir.

(2) Komisyonun çocuğu geri almaya karar vermesi halinde, çocuğun ayrılık sürecine hazırlanmasına yönelik uygulama planı oluşturulur bu plan sorumlu sosyal çalışma görevlisi tarafından uygulanır.

(3) Koruyucu ailenin çocuğu teslim etmek istememesi halinde aileye yazılı bildirimde bulunularak çocuğu acil durumlar dışında en geç yedi gün içinde koruyucu aile birimine getirmesi istenir. Verilen süre içinde çocuğun getirilmemesi halinde gerekirse kolluk yardımıyla çocuk koruyucu aileden geri alınır.

Koruyucu Aile Statüsünün İptali

Madde17 –

(1) Aşağıdaki durumların tespiti halinde koruyucu aile statüsü iptal edilir ve varsa koruyucu ailesi olduğu tüm çocuklar derhal gerekirse kolluktan destek alınarak zaman geçirilmeksizin koruyucu aileden alınır;
a) Koruyucu ailenin yükümlülüklerini yerine getirmemesi nedeni ile çocuğun fiziksel, duygusal, ekonomik zarar gördüğünün tespiti.
b) Koruyucu aile olma koşullarının kaybedilmesi.
c) Koruyucu ailenin çocuğu ihmal ve istismar ettiğinin, kötü muameleye maruz bıraktığının belirlenmesi.
d) Koruyucu ailenin fizik ve ruh sağlığının, çocuğun bakımını etkileyecek derecede bozulmuş olduğunun devlet ya da üniversite hastanelerince doktor raporu ile belirlenmesi,

(2) Birinci fıkrada belirtilen durumların tespiti halinde; düzenlenen sosyal inceleme raporu geciktirilmeksizin Komisyona iletilir. Koruyucu aile statüsünün iptaline ilişkin talep hakkında komisyon tarafından en fazla on beş gün içinde karar verilir. Kararın kesinleşmesine kadar çocuk hakkında kurum tarafından uygun hizmet modeli belirlenir.
(3) Komisyonca koruyucu aile statüsü iptal edilen koruyucu aile yanına bir daha çocuk yerleştirilemez.

Koruyucu Aileliğin Askıya Alınması;

Madde 18

Çocuğun, koruyucu ailenin, vakadan sorumlu sosyal çalışma görevlisinin ve biyolojik ailenin istemi üzerine komisyonca, çocuğun öncelikli yararı esas alınarak rehabilite edilip tekrar aynı koruyucu aileye döndürülmek üzere koruyucu ailelik süreci askıya alınabilir.

Görevli ve Yetkili Mahkemeler;

Madde 19

Bu kanunun uygulanmasındaki uyuşmazlıkların çözümünde çocuğun bulunduğu yer Çocuk Mahkemesi, Çocuk Mahkemesinin bulunmadığı yerlerde ise Aile Mahkemesi yetkilidir. Çocuk Mahkemesi ya da Aile Mahkemesi önüne gelen dosyayı görevsizlikle diğer mahkemeye gönderemez.

Komisyon kararlarına itiraz

Madde 20

Komisyon kararına karşı ilgililer ve çocuk, tebliğinden itibaren 10 gün içerisinde komisyonun bulunduğu yerdeki yetkili mahkemeye itiraz edebilir. Mahkeme 15 gün içinde itirazı karara bağlar. Mahkemenin kararına karşı temyiz yolu açıktır.

SON HÜKÜMLER

Madde 21

Bu Kanun'un yürütülmesine yönelik hususlar en geç 6 ay içinde çıkarılacak Yönetmelikle düzenlenir.

Koruyucu Aile Hizmetinin yürütülmesi sırasında çocuk, koruyucu aile adayı, koruyucu aile, biyolojik aile hakkında edinilen bilgiler kişisel bilgilerin gizliliği esas alınarak korunur ve üçüncü kişilerin kullanımına sunulamaz.

YÜRÜRLÜK

Bu yasa TBMM'de onaylanıp Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girer.

BACK PACK EĞİTİM METODU HAKKINDA

Proje sürecinde Türkiye'den 30 sosyal çalışmacıya aktarılan bu eğitim metodu (Back pack)Sırt Çantam çocuklarla konuşma metodudur. Hollanda da geliştirilen bu metot, 4-12 yaş arasındaki koruyucu ailelere yerleştirilen çocuklarla konuşabilmeyi çocukların yaşadıklarını aktarabilmelerini sağlayan bir yöntemdir. Çocuğun biyolojik ailesinden alınmasından koruyucu ailesine geçene kadar nelerin olduğunu anlatmasını sağlar. Bu çalışmada psiko terapi metoduna dayalı bir yöntem kullanılır. Bu metotta çocuğun öyküsü bir ördeğin ailesinden ayrılması ve bir köpek ailesiyle yaşaması üzerine çalışılmıştır. Çalışmada, El kuklası**,** Bilgisayar programı**,** His kartları vardır.

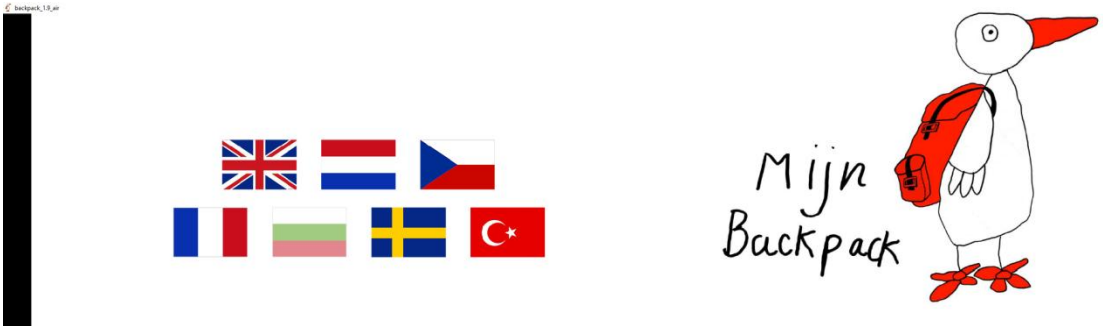
Bunlar çocuğun travmasını çözebilmek için, hislerini ve duygularını anlamakta kullanılır.
Çocuğun iç sesini duymasını sağlar. Travmayla baş edemeyen ve kendini ifade edemeyen çocuğun kendini ifade etmesini sağlar. Atölye çalışmalarında çocuklar bir araya getirilir. Bilgisayar üzerinde onların sosyal çalışanı ve koruyucu aileleriyle bireysel bir şekilde devam eder.
Projeyi geliştiren BEP VAN SLOTEN çalışmayı Türkiye'nin de dâhil olduğu 6 AB ülkesinde uygulamıştır. Uygulama Çocuk hakları sözleşmesi ve insan hakları komisyonunun sözleşmede yer alan ilgili maddelerini, çocuk haklarının uygulanmasında, ailesinden ayrılan ve risk altında olan çocukların iyi yetiştirilmeleri ve korunmaları için iyi koordinasyonları ve oryantasyonlara yer vermesini çalışmalarına dayanak olarak almıştır.
"Tek başına bir ailenin yanında kalamazken sırt çantanla pek çok ailenin karşısına çıkmak" bu ana tema backpack 'ın ortaya çıkma nedenidir. Pratikte görüyoruz ki kurumlar ailelerinden ayrılmak zorunda kalan çocukların ayrılış öyküleri hakkında çokça bir çalışma yapılmamıştır. Çünkü çocuklar evden ayrılış anı konuşulmadığı için, anlaşılamadıklarını düşünmektedir. Sırt Çantası, çocukların güvenli bir ortamda, evden ayrılış anlarını ve o anda neler hissettiklerini anlatmaları için bir fırsat tanımaktadır.

Sırt çantası; Çocuklar için workshop, bilgisayar oyunu, koruyucu ailelere ve bu alanda çalışan kişilere atölye çalışmaları, içerir. Koruyucu aile yanındaki çocuk bu çalışmada bir öykü anlatmaya başlar ve burada kendi öyküsünü oluşturur. Bu süreçte psikolog ve terapistler duygularını, hissettiklerini anlatmasına yardımcı olur. Bu çalışmada amaç çocukta otokontrol

(özgüven) sağlamaktır. Çocuklarla yapılan bu çalışmalar, koruyucu ailede olan çocukların kolaylıkla duygularını ve düşüncelerini ifade etmelerini sağlamaktadır. Bu çalışmaların içerisindeki bilgisayar oyunu aracılığıyla evden ayrılış öykülerini anlatabilmektedirler. Bunun yanı sıra " sırt Çantası"nın uygulamaya geçilmesi için koruyucu ailelere ve terapistlere atölye çalışması ve doküman sunulmuştur. Atölye çalışmasında, çocukların kendi öykülerini anlatırken onlara yardımcı olmak adına onlara en uygun şekilde nasıl sorular sorulması ve duygularını ifade etmeleri için nasıl yardımcı olunması gerektiği konusunda eğitimler verilmiştir.

Back pack Türkiye çalışmaları için Eğitim programı 2 kez olarak düzenlenmiş ilk Eğitimler 8-9-10-11.Nisan 2015 tarihinde Denizli'de gerçekleştirilmiş, 2. Adım eğitimler 28-29-30.Mayıs

2015 tarihinde tamamlanmıştır. Çalışmalardan önce Back Pack eğitim programı el kitapçığı Türkçeleştirilerek katılımcılara dağıtılmıştır. Eğitimlerin ana çalışması olan bilgisayar oyunu da katılımcıların erişimine sunulmuştur. Dernek adına verilen bir şifre ile girilen oyun bilgisayara indirildikten sonra kullanıma hazır olmaktadır. Eğitimlerin lisansı derneğimiz tarafından alınmıştır. Back pack Türkiye ile birlikte 6 AB ülkesinde koruyucu aile bakımındaki çocuklar için kullanılmaktadır.

SİVİL TOPLUM DİYALOGU

Denizli Koruyucu Aile Derneği
YERLERE ÇÖP ATMAYINIZ

Bu proje Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından finanse edilmektedir.

Sivil Toplum Diyaloğu
"Sevgi Dolu Bir Aile Büyümek Her Çocuğun Hakkı"

Gökçe **PEKEL** Selen **ZORLU** Ömer **ZORLU**
Zehra **ÖZTÜRK PEKEL** Ferhat **PEKEL**
Bilgin Kıray **VURAL** Hatice **BÖBECİ** Mehmet **BÖBECİ**
Hacer **BÖBECİ** Zümra **ZORLU** Melike **BAŞKAYA** Nazlı **YAPIŞKAN** Öykü Beren **ÖZEN**
Halil **TAĞCI** Murat **ÖZGÜR** Remzi **GİRGİN** Şerafettin **KIYAK**

Kalbinizi Açın Evinizi de!

Yönetmen Nafiz TOK **Senaryo** Hakan BİNTEPE **Senaryo Danışmanı** Uğur DAYIOĞLU
Kamera Ufuk BAŞARAN Burhanettin ÖZTEKİN **Sanat Yönetmeni** Elver Gülhan ÇALIŞKAN
Kurgu & Montaj Nafiz TOK Burhanettin ÖZTEKİN **Işık** Ahmet Akif ŞENEL **Ses** Cüneyt ÜNALAN
Post Prodüksiyon Murat ERGÜN **Slider** Osman ÖZAD **Özgün Müzikler** Erkan ARMAĞAN
"Hadi Melek" Söz & Müzik Erkan ARMAĞAN **Solist** Ezgi HİLALCİ

Babadağ Belediye Başkanı Salim DEMİREZEN'e, Hakan **VURAL** ve İdil **VURAL**'a
Sevim **ZEYBEK** Vesile **GİRGİN** ve Şevket **PAZAR**'a Teşekkürlerimizle...

''Sevgi Dolu Bir Ailede Büyümek Her Çocuğun Hakkı ''

siviltoplumdiyalogu.org koruyucuaile.org koruyucuailem.com